

Tortura: La cultura de la por i la gent jove

Les societats occidentals viuen des d'un temps d'ençà uns règims democràtics formalment consolidats, a partir del seguiment d'unes normatives i institucions acordades per la majoria de les respectives poblacions. Tot i així, el cert és que aquestes democràcies, a partir dels governs i els ens que les gestionen i regeixen, a vegades vulnereu aquest pacte social acordat entre tots i totes. L'ús de la tortura, com a instrument de repressió, informació i control social, és una d'aquelles pràctiques que, en cas de produir-se, allunyen a les democràcies dels valors que promouen i del seu paper garant d'un estat de dret. La gent jove, per tant en demanem la seva eradicació definitiva, per respecte als drets humans bàsics i ens reafirmem en la importància de conèixer els nostres drets.

En consonància amb tot plegat, el mes de febrer es van celebrar al Col·legi d'Advocats de Barcelona, les Jornades per la Prevenció de la Tortura, organitzades per la Coordinadora per la Prevenció de la Tortura (CPT), que aplega fins a una trentena d'entitats d'arreu de l'estat, on es discutí i exposà diverses visions a partir de la negativa dels governs espanyols a investigar les denúncies per tortura, a dificultar la tasca a al seguit d'organismes internacionals i ONG's en defensa dels drets humans, i en aquells moments, per la negativa a signar el Protocol Facultatiu de l'ONU contra la tortura (fet al que finalment, s'accedí el passat abril).

Segons la ONU, s'entén per **tortura** "tot acte pel qual s'infligeixi intencionadament a una persona dolors o patiments greus, ja siguin físics o mentals, amb la finalitat d'obtenir d'ella o d'un tercer informació o una confessió, de castigar-la per un acte que hagi comès o se sospiti que ha comès, o d'intimidat o coaccionat a aquesta persona o a altres, per qualsevol raó basada en qualsevol mena de discriminació, quan els esmentats dolors siguin infligits per un funcionari públic o una altra persona en l'exercici de funcions públiques, a instància seva o amb el seu consentiment". Principalment, el que es cerca és obtenir informació o bé una inculpció envers els fets que han motivat la detenció. Cal dir que tota declaració feta davant la policia esdevé una prova de pes per als posteriors judicis.

Unes dades per reflexionar

Arran de jornades com aquestes i la feina d'aquestes entitats, disposem de diverses dades que indueixen a la preocupació: Els informes anuals d'Amnistia Internacional (AI), les denúncies de la Coordinadora per la Prevenció de la Tortura (CPT), o bé l'informe elaborat per Theo Van Boven, exrelator de l'ONU Contra la Tortura, donen crèdit al fet que les forces de seguretat segueixen practicant la tortura i els maltractaments a l'estat espanyol (3 casos provats en el cas de Catalunya sobre les 77 denúncies realitzades l'any 2005 segons la CPT), i el més greu, es coincideix en denunciar la negativa governamental a investigar aquests fets a fons. Segons Van Boven, la tortura no és una pràctica sistemàtica, però sí una pràctica esporàdica dins les comissaries i presons espanyoles.

L'existència d'una restrictiva **llei antiterrorista** com la LAT, que entre d'altres, permet a la policia retenir fins a 5 dies a persones en dependències policials, de forma incomunicada, sense necessitat de notificar-ne la detenció ni dret a advocat, junt amb la negativa a autoritzar els *habeas corpus* (mecanisme pel qual una persona detinguda ha de passar directament a disposició judicial) en cas suposa una esclatxa per facilitar i emparar l'existència de tortures.

Ús d'elèctrodes, pallisses, privació del son, simulacres d'execució, ús de drogues, postures corporals incòmodes, abusos sexuals, amenaces a tercers o ofegaments, són alguns dels mètodes de tortura emprats i que en diversos casos han estat provats per sentència judicial. En el cas de l'estat espanyol,

disposem fins i tot d'un argot propi envers algunes d'aquestes: "la bossa", "la cigonya" o "la banyera" són sinònims de diversos maltractaments.

Més enllà, l'Estat es nega a acceptar aquesta possibilitat i acostuma a resoldre que les denúncies que es reben no tenen altra intenció que desviar l'atenció envers les causes de les detencions de les suposades víctimes. En tot cas, el cert és que generalment les persones i col·lectius que acostumen a presentar denúncies solen estar vinculades a grups antisistema que empren la violència contra l'estat (independentisme, extrema esquerra, d'influència islàmica) o bé persones que són agredides per motius racistes. Uns i altres, doncs, sense disposar de proves feaents, es troben en una lluita desigual contra l'estat per tal d'influir en la opinió pública.

Tot i les dificultats, a vegades però alguns exemples salten a la llum pública: Des de la pallissa que el gener de 2002 patí Rodney Mack, músic de la Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya, per part de dos agents de paisà pel simple fet d'assemblar-se a un lladre de cotxes "negre", fins a la mort d'una persona a la comissaria de la Guardia Civil a Roquetas de Mar (Almeria), passant per el cas d'un jove de Torà, que fou ingressat amb taucardies a l'UCI de l'Hospital Arnau de Vilanova de Lleida quan es trobava sota la LAT, i els posteriors informes mèdics revelaren que en les darreres hores, en mans dels Mossos d'Esquadra, havia ingerit amfetamines. Tots aquest casos, convenientment denunciats i documentats per Amnistia Internacional o SOS Racisme. Veiem, doncs, que la tortura es dona en diversos cossos policials.

Apallissar a una persona fins a la seva mort a comissaria, detenir i agredir brutalment a una persona pel color de la seva pell o drogar a una persona detinguda és conceptualment tant greu com encobrir aquests fets per no "embrutar" la reputació d'un cos policial. No n'hi ha prou amb sancions lleus davant d'aquestes conductes que infringeixen el codi penal, amb l'agreujant de ser protagonitzades per membres de cossos policials.

El fet de disposar de porra, placa i pistola sembla que suposa el dret a gaudir d'absoluta impunitat a algunes persones, però en tot cas, el més perillós és que aquestes accions puguin comptar amb la direcció, la complicitat o la protecció de les altes instàncies policials, militars, polítiques o judicials. No cal dir que aquesta qüestió xoca frontalment amb la Declaració Universal dels Drets Humans així com amb tota la legislació internacional.

Què demana el Consell de la Joventut de Barcelona?

Per tot plegat, des del Consell de la Joventut de Barcelona (CJB), plataforma juvenil que representa a una vuitantena d'entitats, demanem:

- Que les administracions es posicionin a favor de la derogació de la Ley Antiterrorista (LAT), la qual, tal com denuncien un seguit d'organismes i organitzacions no governamentals de reconegut prestigi, afavoreix l'existència de tortures.
- Que, tal com apunta l'informe de les Nacions Unides per a la prevenció de la Tortura, es ratifiqui el Protocol Facultatiu i s'impulsi un ens estatal independent amb ple marge de maniobra per tal d'identificar els conflictes actuals i dissenyar polítiques acords a la legalitat internacional i al respecte dels Drets Humans.
- Que les administracions es posicionin pel tancament dels Centres d'Internament per a Estrangers (CIE), els quals afavoreixen l'existència de maltractaments al no trobar-se regulats de cap manera aquests espais, així com els drets de les persones que s'hi internen.